

## Relativitás

Pataki László, az erdész fiatal volt, majdnem huszonnyolc éves, szinte gyerek, míg az öreg vadkan nyolcéves volt, sokszoros dédapa, egyszóval aggastyán, ámbár kemény, mint a szikla. Az évek száma – ezek szerint – relatív valami, azaz nem illik a csinos erdészt az öreg vaddisznóhoz hasonlítani, még akkor se, ha bizonyos hasonlóság akad köztük. Sajnos!

Tudniillik beteg mind a kettő, és ezen a ködös, januári éjszakán nem aludt egyik sem (az öreg kan amúgy is csak nappal alszik), mert mindkettőt bántotta: először a szerelem, másodszer a fogfájás. Ez a két betegség nem tartozik össze, és kétségtelenül az előbbi a komolyabb, mégis, ha a fogfájás alaposan belefekszik a gyökérbe, hát feledtetni tudja még a szerelmet is. Ez vár türelemmel, és nem keveredik össze mindenféle alantas fájdalommal, de ha amaz múlóban van, azonnal megjelenik az édes leányzó képe, amint hűvös kis kezét az illetékes arcra helyezi:

– Hess, csúnya fogfájás...

A nagy zápfogban dolgozó kis ördög mindezt látja, leteszi a reszelőt, és fúrót helyez a gyökérbe... Az édes leányzó erre szétoszlik, viszont az égen megjelenik a nagybógó...

Az öreg kan esetében más a helyzet. Az öreg praktikus, álomképei nincsenek, és szerelme is inkább általános síkon mozog. Mindenesetre csavargott összevissza az esőben, de nem a szerelemmel találkozott, hanem egy másik fekete lovaggal, aki hasonló ügyben járt. Mivel pedig a gyakorlati lények többnyire egoisták, hatalmas verekedés kezdődött, melynek eredményeképpen a másik legurult a domboldalon, de az öregnek csúnyán megsérült az agyara, és most úgy fáj, hogy alig lát tőle. Pihenésről, jól megágyazott, rejtett vacokról most szó sem lehet. Csak jön-megy, keresi az időt és a helyet, ahol nincs fájdalom.

Hajnalodik. Ködös eső szemerkél a szálasban halk suhogással, a nagy fák oszlopként tartják a felhőket, de érezni lehet, hogy unják már, mert fejük is, lábuk is vízben van.

A nyiladékbán erdész ballag. Nézi a földet – ámbár nem látja –, fogja az arcát, és úgy érzi, a kisördög villanyfúróval dolgozik. Az erdész bátor ember, nem fél senkitől és semmitől – aza ez is olyan relatív ügy –, két lénytől mégiscsak fél, s ezek közül ebben a pillanatban első helyen áll a fogorvos. Mindegy, ezt már nem lehet bírni...

És ekkor megzörrent a sűrű, roppant egy gally.

– Juj! Mekkora disznó! – és leperdült a vállról a puska, élesen reccsent a puha ködben, és a disznó eltűnt.

– Elhibáztam. Jaj, ez az átkozott fog... Majd visszafelé megnézem... Mekkora disznó volt... Hátha mégis? Nem, majd visszafelé.

Aztán jött a falu, locskosan, sárosan, csúszósan, álmosan. Jött ez a ház, az a ház és a postamester háza is, ahol László barátunk egy kicsit meglassított, bár ne tette volna,

mert Iluska nevezetű hajadon nem csak a János vitézben van, hanem ebben a házban is.

Az ablakot azonban nem Iluska kopogtatta meg.

– Jöjjön csak be, Laci fiam!

Az erdésznek megdermedt a fogfájása is. Ez volt a második számú félelem.

– Üljön csak le, Laci! Mulattunk, mulattunk? Látom egészen elnyúzott, pedig...

S az öregasszony, Iluska nevelője olyan komolyan nézett a fiúra, hogy az csak adogni tudott. – Jaj, dehogy, az orvos, akarom mondani...

– ...pedig én most már tudni akarom, hogy miért jár maga hozzánk egy éve? Ne vágjon közbe! Bánom is én, ha kirúg egy kicsit a hámból...

– De...

– ...ezt a szegény leányt egészen megbolondította, az egész falu rólunk beszél, magának szép állása van, hát mit akar tulajdonképpen?

Laci fogában ekkor a kis ördög vésni kezdett, s ennek következtében a fiú felugrott, mint akit meglőttek. A fájdalom és a „mulatás” következtében elbődült benne a borjú:

– Hát mi a fenét akarnék, 'iszen éppen mondani akartam, hát persze, hogy elveszem feleségül... Csak a fogam...

Az öregasszony meghökkent erre a hangra, de azért a szeme is elpárasodott. És megölelte a fiút.

– Szegény fiam, hát miért nem mondja... De a kislány előtt erről, ugye, nem beszélünk? Kútba ugrana, amilyen érzékeny.

\*

Dél előtt tizenegy óra. Süt a nap. A postaház előtt szekér, és a fenyőgallyak között az öreg kan. Nézi a fél falu, nézi Iluska. Laci zöld hajtókáján az aranylevelek csillognak. Fogfájásról szó sincs. Laciét kiemelte a doktor, az öreg kan két hatalmas agyarát pedig Laci.

A kocsi elmegy, a fiatalok bemennek, a nap tovább süt, s a szobában arany sugarban arany porszemek úsznak. Csend van s boldogság van.

– Iluskám, ma reggel ünnepélyesen és hivatalosan is megkértem a kezdetet. Erről pedig nem tud senki, most már nyilvánosságra hozhatjuk...

\*

Végeredményben ez a „senki” is olyan relatív szó, mert a papékon, tanítóékon, levélhordón, alsó-felső szomszédokon kívül csak a fél falu tudott róla, tehát majdnem senki..., mert hiszen egész kicsiny faluról van csak szó.

(1953)

\*

Az Új Ember közölte 1953. február 8-án. Tartalmazza a Harangszó (1975), Búcsú (1979), Tűz mellett (2006) és a Szerelmem (2009) c. kötetek.